

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

С.М. Кваша

«

2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні вченої ради економічного факультету
Протокол № 9 від 15 червня 2021 р.

Декан факультету А. Д. Діброва

на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 27 від 31. 05. 2021 р.

Завідувач кафедри Н. М. Вдовенко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ РОЗВИТОК АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Економіка підприємств та галузей національного господарства
Гарант ОНП	Байдала Вікторія Володимирівна
Розробники	доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки Вдовенко Наталія Михайлівна

1. Опис навчальної дисципліни

РОЗВИТОК АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	
Спеціальність	051 Економіка	
Освітньо-наукова програма	Економіка підприємств та галузей національного господарства	
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)	
Освітній ступінь	Доктор філософії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна, вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20	20
Практичні, семінарські заняття	30	30
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	100	100
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма дисципліни «Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції» – є вибірковою дисципліною за вибором студента відповідно до навчального плану.

Метою навчальної дисципліни «Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції» є формування у слухачів сучасних знань теоретико-методологічних основ регулювання аграрних ринків та практичних умінь й навичок застосування інструментів регулювання з метою збалансування інтересів всіх учасників аграрних відносин (виробників, споживачів та держави) для подальшого стабільного розвитку сільського господарства в умовах глобальних змін зовнішнього середовища.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- набуття вмінь і знань теоретико-методологічних основ регулювання аграрних ринків та розробки пропозицій щодо застосування інструментів регулювання з метою збалансування інтересів всіх учасників аграрних відносин (виробників, споживачів та держави).

- вивчення механізмів та інструментів регулювання аграрних ринків та оцінка наслідків їх застосування для виробників сільськогосподарської продукції, споживачів та держави;

- вивчення передового зарубіжного та набутого вітчизняного досвіду щодо регулювання аграрних ринків на принципах Світової організації торгівлі (СОТ);

- вивчення нормативно-правової бази регулювання аграрних ринків;

- аналіз механізмів регулювання аграрних ринків мінеральний добрив, паливо-мастильних матеріалів, засобів захисту рослин;

- обґрунтування ефективності державної підтримки ринків АПК.

Об'єктом вивчення дисципліни є процес розвитку агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.

Предметом дисципліни «Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції» є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів регулювання ринків в умовах євроінтеграції.

Вимоги до знань та вмінь, засвоєних слухачами в результаті вивчення дисципліни аспірант (здобувач) повинен:

знати та розуміти основні аспекти формування пропозиції на внутрішньому сегменті агропродовольчого ринку України.

знати та вміти використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення регулювання агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.

знати специфіку інструментів аграрної політики щодо регулювання агропродовольчого ринку в контексті європейської інтеграції.

знати та вміти здійснювати аналіз виробництва агропродовольчої продукції.

знати основні засади формування ефективної антикартельної та антикорупційної політики у сфері регулювання аграрних ринків.

вміти здійснювати аналіз тенденцій розвитку торговельної політики членів СОТ.

знати та вміти використовувати механізми регулювання основних ринків продукції рослинництва і тваринництва.

Також аспірант (здобувач) повинен вміти:

- розробляти пропозиції (проекти регіональних і галузевих програм, нормативно-

правових актів тощо) щодо удосконалення аграрних відносин, застосовуючи комплексний підхід до аналізу державної аграрної політики та використовуючи базові знання з державного регулювання аграрними відносинами та науково-обґрунтований понятійний апарат;

- готувати практичні рекомендації органам державної влади і місцевого самоврядування щодо вибору ефективних механізмів регулювання аграрними відносинами;
- прогнозувати наслідки реалізації програм розвитку аграрних ринків ресурсів, аграрного сектору за допомогою системного аналізу, застосовуючи результати моніторингу, узагальнення показників їх розвитку;
- готувати аналітичні довідки, пропозиції, доповіді щодо розвитку аграрних ринків з урахуванням світових тенденцій та національних інтересів України;
- вживати заходи до запровадження кращих форм і методів діяльності органів державного управління, виходячи зі змісту державно-управлінських технологій;
- висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно розвитку аграрних відносин в Україні на основі ціннісного відношення до історичного минулого й сучасного розвитку країни.

Також аспірант (здобувач) повинен знати:

- теоретико-методологічні основи регулювання аграрних ринків;
- основні чинники, перебіг та наслідки для суспільства перетворень в аграрній сфері;
- основні світові тенденції розвитку ринків АПК;
- взаємозв'язки аграрної політики, національних інтересів та національної безпеки.

Набуття компетентностей:

загальні та спеціальні компетентності, а також ПРН

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 4. Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей

СК 5. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики

СК 6. Здатність обґрунтовувати та впроваджувати економічні рішення, виходячи із закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням економіко-математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

ПРН 1 Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку

ПРН 5 Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної

науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності.

ПРН 6 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ЗК 3 Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 4 Здатність до генерування нових ідей та прийняття обґрунтованих рішень для досягнення поставлених цілей.

СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах та у реальному секторі економіки.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та впроваджувати економічні рішення, виходячи із закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням економіко-математичних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях

ПРН 1 Мати сучасні глибокі теоретичні знання з економіки, соціально-економічних систем і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку

ПРН 2 Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, а також володіти методологією економічних наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці, прирощувати знання у сфері економіки з метою сприяння соціально-економічному розвитку

ПРН 5 Пропонувати нові рішення, розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі проблеми фундаментальної економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів, лідерства, автономності та відповідальності

ПРН 6 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

Слухач має отримати навички щодо розроблення пропозиції, проектів програм, нормативно-правових актів щодо удосконалення аграрних відносин, застосовуючи комплексний підхід до аналізу діяльності аграрних ринків та використовуючи базові знання з державного регулювання аграрними відносинами та понятійний апарат; вибору ефективних механізмів управління аграрними відносинами; прогнозування наслідків реалізації програм розвитку територій, аграрного сектору за допомогою системного аналізу, застосовуючи результати моніторингу, соціологічних досліджень, узагальнення показників розвитку агропродовольчих ринків.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Науково-теоретична база регулювання розвитку агропродовольчих ринків. Основні категорії й поняття. Еволюція наукових поглядів на роль держави в регулюванні економічний процесів. Сутність поняття «регулювання» в контексті теорії і практики державного управління. Об'єктивна обумовленість державного протекціонізму щодо сільського господарства. Державна підтримка як чинник забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва. Цілі, завдання, принципи державної політики України щодо врегулювання та удосконалення діяльності аграрних ринків в Україні.

Тема 2. Основні цілі та інструменти регулювання агропродовольчих ринків. Механізми регулювання попиту: стимулювання доходів населення; компенсація частини витрат на харчування населення; управління попитом спецспоживання та формування державного резерву; фінансові інтервенції; регулювання цін; зняття бар'єрів між регіональними та локальними ринками; стимулювання вертикальної інтеграції; інформаційне стимулювання попиту. Механізми регулювання пропозиції: прямі цінові субсидії виробникам; заходи щодо зниження витрат в сільському господарстві; пільгове кредитування (компенсація відсоткових ставок за користування кредитом); лізинг техніки; програмне управління; товарні інтервенції; збутова кооперація; прямі платежі в доход фермерам; квотування виробництва; обмеження на використання землі; оподаткування виробництва продукції; ліцензування учасників ринку; контроль за якістю продукції. Заходи організаційного, інфраструктурного та інформаційного характеру: розвиток біржової торгівлі; розвиток торгівлі деривативними інструментами; розвиток торгівлі складськими розписками; регулювання транспортних тарифів; субсидування зберігання; ліцензування сховищ; використання державної власності; ліцензування організацій гуртової і роздрібною торгівлі; інформаційне забезпечення агропродовольчих ринків. Механізми регулювання зовнішньоекономічної діяльності: тарифні методи регулювання, нетарифні методи регулювання.

Тема 3. Концептуально-методологічні засади регулювання агропродовольчих ринків. Національна агропродовольча система як об'єкт регулювання. Критерії ефективності державного регулювання сільськогосподарського виробництва. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарського виробництва. Еволюція формування системи державного регулювання сільськогосподарського виробництва в США та ЄС. Механізм регулювання сільськогосподарського виробництва в країнах з розвинутою ринковою економікою.

Тема 4. Формування системи регулювання ринків в умовах соціально-економічних трансформацій

Історичні аспекти формування механізму державного регулювання аграрного сектору економіки України. Трансформація механізму державного регулювання сільського господарства України при переході до ринкових відносин. Механізм бюджетного фінансування сільськогосподарського виробництва. Державна підтримка аграрного сектору економіки за допомогою спеціальних режимів та механізмів оподаткування.

Тема 5. Формування механізму регулювання ринків продукції рослинництва в Україні.

Формування механізму регулювання ринку паливно-мастильних матеріалів. Формування механізму регулювання ринку мінеральних добрив. Формування механізму регулювання ринку засобів захисту рослин.

Тема 6. Основні напрями удосконалення регулювання ринків ресурсів АПК в умовах глобальних змін зовнішнього середовища.

Методологічні підходи щодо удосконалення механізму державного регулювання сільськогосподарського виробництва. Прогнозування тенденцій розвитку ринків ресурсів

АПК в Україні. Методичні підходи щодо обґрунтування обсягів державної підтримки для сільськогосподарського виробництва в розрізі основних видів ресурсів АПК. Формування системи державної підтримки сільського господарства в умовах інтеграції до світового економічного простору.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	дена форма						заочна, вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Науково-теоретична база регулювання розвитку агропродовольчих ринків	21	2	2			17	21	2	2			17
Тема 2. Основні цілі та інструменти регулювання агропродовольчих ринків	31	3	3			25	31	3	3			25
Тема 3. Концептуально-методологічні засади регулювання агропродовольчих ринків	28	3	3			22	28	3	3			22
Разом за змістовим модулем 1	80	8	8			64	80	8	8			64
Тема 4. Формування системи регулювання ринків в умовах соціально-економічних трансформацій	24	4	4			16	24	4	4			16
Тема 5. Формування механізму регулювання ринків продукції рослинництва в Україні	22	4	4			14	22	4	4			14
Тема 6. Основні напрями удосконалення регулювання ринків ресурсів АПК в умовах глобальних змін зовнішнього середовища	24	4	4			16	24	4	4			16
Разом за змістовим модулем 2	70	12	12			46	70	12	12			46
Усього годин	150	20	20			110	150	20	20			110

4. Теми семінарських занять (не передбачено навчальним планом)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Науково-теоретична база регулювання розвитку агропродовольчих ринків	5
2	Тема 2. Основні цілі та інструменти регулювання агропродовольчих ринків	3
3	Тема 3. Концептуально-методологічні засади регулювання агропродовольчих ринків	5

4	Тема 4. Формування системи регулювання ринків в умовах соціально-економічних трансформацій	5
5	Тема 5. Формування механізму регулювання ринків продукції рослинництва в Україні	5
6	Тема 6. Основні напрями удосконалення регулювання ринків ресурсів АПК в умовах глобальних змін зовнішнього середовища	5

**6. Теми лабораторних занять
(не передбачено навчальним планом)**

7. Контрольні запитання для визначення рівня знань студентів

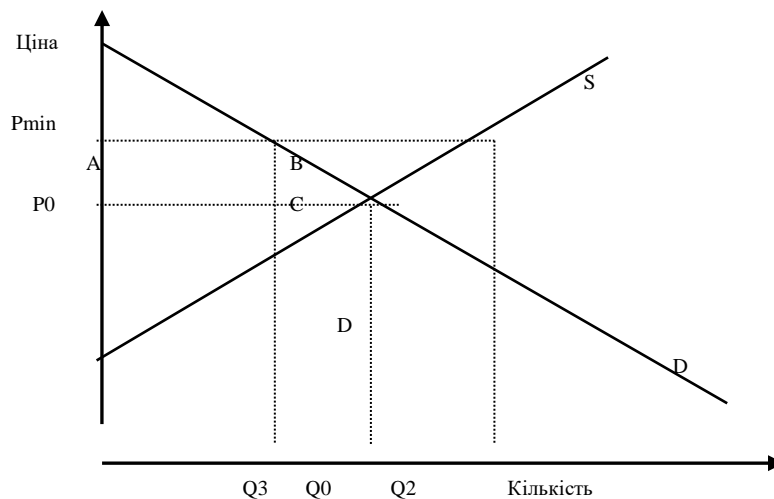
1. Формування пропозиції на внутрішньому сегменті агропродовольчого ринку України.
2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення регулювання агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.
3. Інфраструктура ринків сільськогосподарської продукції та продовольства.
4. Формування ефективної антикартельної та антикорупційної політики у сфері регулювання аграрних ринків.
5. Інструменти аграрної політики щодо регулювання агропродовольчого ринку в контексті європейської інтеграції.
6. Державна підтримка як чинник забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.
7. Методичні підходи щодо обґрунтування обсягів державної підтримки для сільськогосподарського виробництва в розрізі основних видів продукції рослинництва.
8. Методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарського виробництва.
9. Аналіз тенденцій розвитку торговельної політики членів СОТ.
10. Механізм регулювання сільськогосподарського виробництва в країнах з розвинутою ринковою економікою.
11. Механізми забезпечення продовольчої безпеки.
12. Механізми регулювання попиту.
13. Механізми регулювання пропозиції.
14. Науково- методологічне забезпечення функціонування аграрного сектора економіки України.
15. Особливості, стан і проблеми формування аграрного ринку в Україні.
16. Поняття та сутність продовольчої безпеки країни.
17. Прогнозування тенденцій розвитку ринків продукції рослинництва в Україні.
18. Продовольча безпека як частина національної безпеки України.
19. Процеси глобалізації та світові тенденції щодо розвитку аграрної сфери.
20. Ресурсне забезпечення процесів децентралізації.
21. Реформи періоду 1950-1990 рр.
22. Реформи сучасного періоду. Основні етапи і напрями реформи.
23. Реформування майнових відносин.
24. Розвиток сільськогосподарської кооперації.
25. Світовий досвід щодо продовольчої безпеки.
26. Фінансове забезпечення функціонування аграрного сектора економіки України
27. Аналіз виробництва агропродовольчої продукції.
28. Формування господарських структур ринкового типу.
29. Формування механізму регулювання ринку ресурсів АПК.
30. Механізми регулювання основних ринків продукції рослинництва і тваринництва.

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Ринковий механізм – це

1.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах досконалої конкуренції;
2.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи, вільної взаємодії попиту і пропозиції;
3.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи та часткового втручання держави в економіку;
4.	форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах директивних методів управління економікою.

2. При використанні інструменту регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, зображеного на рис. 2, економічні втрати споживачів продукції репрезентує площа, позначена як:

3. Який орган державного управління має право виконувати наступні види діяльності: Визначає межі товарного ринку, дає підприємцям обов'язкові для виконання розпорядження про припинення порушень антимонопольного законодавства та про відновлення антимонопольного становища тощо

(у бланку відповідей впишіть відповідну назву)

4. Яке слово пропущене в реченні?

Економічний – це:
система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму

(у бланку відповідей подати одним словом)

5. Як називається діяльність держави щодо формування та регулювання державного і місцевих бюджетів, а також мобілізації коштів у державну казну з інших джерел

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

6. Яким видам державних закупівель (інтервенцій) відповідають наведені пояснення?

1. Заставна закупка зерна

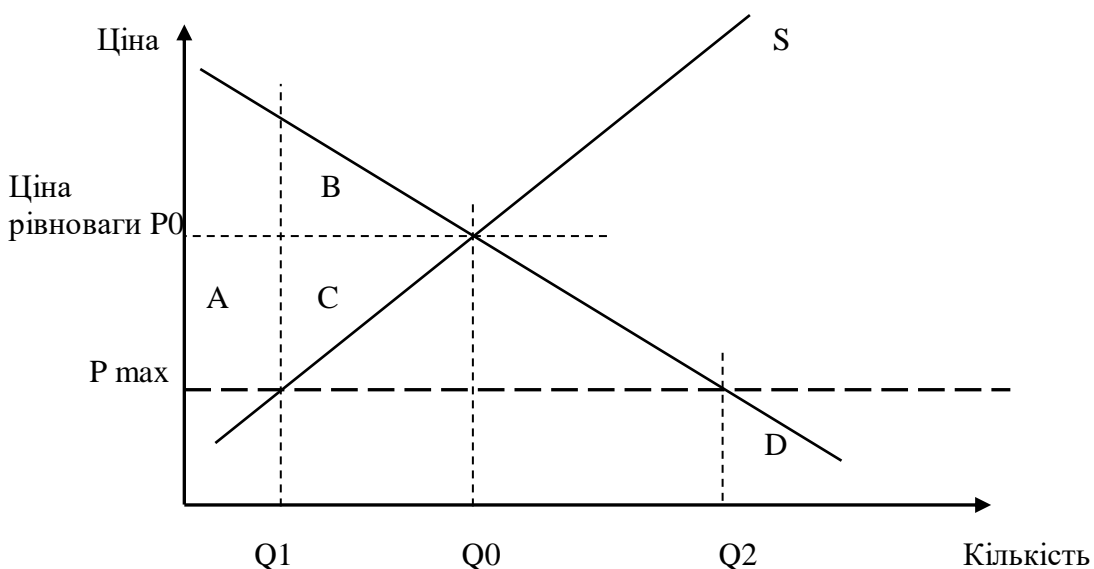
A. продаж або придбання с/г продукції на організованому аграрному ринку з метою забезпечення цінової стабільності

2. Державна аграрна інтервенція	В. гарантована державою закупка зерна у с/г товаровиробників на певний термін за заставними цінами при зберіганні за ними, встановлений у договорі заставних закупок зерна строк, права витребувати це зерно
3. Товарна інтервенція	С. зарахування до державного продовольчого резерву об'єкта державного цінового регулювання – предмета застава у разі, коли бюджетна позика та/або плата за її використання не були погашені у строк, передбачений договором
4. Заставна закупівля	Д. продаж с/г продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень, що здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом продажу товарних деривативів

7. Розставити у відповідності до типів економічних систем наступні переваги:

А. Ринковий механізм	1. є автоматичним регулятором економіки
В. Планово-державний механізм	2. надає можливість передбачити й усунути екстерналії
	3. концентрує ресурси і зусилля задля вирішення певної проблеми і створення можливостей швидкого її вирішення
	4. забезпечує збалансованість платоспроможного попиту і пропозиції
	5. забезпечує швидкі структурні зрушення
	6. стимулює підприємницьку активність
	7. сприяє підвищенню ефективності господарювання
	8. надає можливість підтримувати і розвивати соціальну інфраструктуру
	9. оперативно реагує на зміну потреб і сприяє їх задоволенню
	10. гарантує певний соціальний захист населення

8. При використанні інструменту регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, зображеного на рис. 1, економічні втрати споживачів продукції репрезентує площа, позначена як:

9. Основними напрямками комплексного розвитку сільських територій, підвищення соціального захисту і життєвого рівня селян є:

1	забезпечення надійного функціонування соціальної інфраструктури села в нових економічних умовах, формування механізмів і визначення управлінських структур, які забезпечуватимуть їх реалізацію на всіх рівнях
2	відновлення, створення і забезпечення державою формування системи державного регулювання демографічних процесів сільського розвитку
3	наближення та вирівнювання умов життєдіяльності міського і сільського населення, формування комплексної системи підприємств, установ та організацій, які надаватимуть необхідні послуги сільському населенню
4	всі відповіді вірні

10. Науково-технічний потенціал країни

1.	складова соціально-економічної політики держави щодо формування умов науково-технічного розвитку країни, визначення цілей, напрямів, форм її здійснення
2.	сукупність національних ресурсів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності та результати від їх використання
3.	діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію наукових досліджень та розробок, яка зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг
4.	комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів держави, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності

11. Яке слово пропущене в реченні?

..... модель управління – управління соціально-економічним розвитком країни на основі активного втручання держави у процес розподілу і перерозподілу доходів, створення сильної системи соціального захисту населення, домінування ідей рівності і солідарності	(у бланку відповідей подати одним словом)
---	---

12. Соціальний захист – це

1	система правових, фінансових, економічних заходів, які здійснює держава з метою забезпечення відповідного життєвого рівня громадянам; підтримка найбільш вразливих верств населення від негативного впливу ринкових процесів
2	система зобов'язань держави перед своїми громадянами щодо задоволення їхніх соціальних потреб
3	діяльність держави щодо створення та регулювання соціально-економічних умов життя суспільства з метою підвищення добробуту членів суспільства, усунення негативних наслідків функціонування ринкових процесів, забезпечення соціальної справедливості та соціально-політичної стабільності у країні
4	встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму

13. Інтервенційні операції – це

1	продаж с/г продукції при зростанні цін на організованому аграрному ринку понад максимальний рівень, що здійснюється з метою досягнення рівня рівноваги, у тому числі шляхом продажу товарних деривативів
2	зарахування до державного продовольчого резерву об'єкта державного цінового регулювання – предмета застава у разі, коли бюджетна позика та/або плата за її

	використання не були погашені у строк, передбачений договором
3	операції по закупівлі зерна інтервенційного фонду та продаж зерна інтервенційного фонду і продуктів його переробки для підтримання на внутрішньому ринку рівня цін на зерно та продукти його переробки шляхом укладання договорів купівлі-продажу на акредитованих біржах
4	гарантована державою закупка зерна у с/г товаровиробників на певний термін за заставними цінами при зберіганні за ними, встановлений у договорі заставних закупок зерна строк, права витребувати це зерно
5	продаж або придбання с/г продукції на організованому аграрному ринку з метою забезпечення цінової стабільності

14. Який орган державного управління має право виконувати наступні функції: Забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави; виконання Конституції і законів України, актів Президента України; забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики.

(у бланку відповідей впишіть відповідну назву)

15. Інноваційна діяльність – це

1.	складова соціально-економічної політики держави щодо формування умов науково-технічного розвитку країни, визначення цілей, напрямів, форм її здійснення
2.	сукупність національних ресурсів, необхідних для здійснення науково-технічної діяльності та результати від їх використання
3.	діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію наукових досліджень, розробок, яка зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг
4.	комплекс правових, організаційно-економічних та інших заходів, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності у виробництво

16. Розставити у відповідності до типів економічних систем наступні недоліки:

А. Ринковий механізм	11. нездатний забезпечити конкурентне середовище 12. обумовлює монополізм держави 13. обумовлює безробіття
В. Планово- державний механізм	14. спричиняє велику диференціацію населення за доходами 15. закріплює низьку якість і вузький асортимент продукції 16. виявляють руйнівну дію на навколишнє середовище 17. породжує бюрократизм, хабарництво, корупцію 18. не стимулює НТП та інновації в економіці 19. не забезпечує задоволення соціально-економічних потреб суспільства 20. пригнічує економічну свободу, конкуренцію 21. виключає приватну ініціативу

17. Яким моделям державного регулювання економіки відповідають наведені пояснення?

1. Американська	А. управління соціально-економічним розвитком країни на основі активного втручання держави у процес розподілу і перерозподілу доходів, створення сильної системи соціального захисту населення, домінування ідей рівності і солідарності
2. Японська	В. система управління національною економікою з використанням ринкових регуляторів, насамперед конкуренції, веденням на державному рівні ефективної системи соціального захисту громадян
3. Шведська	С. лібералізована система управління національною економікою, у якій основний акцент переноситься на ринкові регулятори економічних процесів, державне регулювання зводиться до використання правових і

	опосередкованих методів з метою створення «правил гри» і сприятливих умов для розвитку бізнесу
4. Німецька	D. централізоване регулювання соціально-економічного розвитку країни з боку держави на основі використання економічних, опосередкованих та неформальних методів державного регулювання економіки

18. Яке слово пропущене в реченні?

.....означає державний нагляд і контроль за виконанням і дотриманням законів, нормативних актів, економічних, екологічних та соціальних стандартів тощо	(у бланку відповідей подати двома словами)
---	--

19. Яке слово пропущене в реченні?

.....передбачає регулювання державою соціально-економічних відносин (наприклад, між підприємцями і робітниками), перерозподіл доходів, забезпечення соціального захисту та соціальних гарантій, збереження навколишнього середовища	(у бланку відповідей подати двома словами)
---	--

20. Основними напрямками соціальної політики України є:

1.	створення належних умов для забезпечення кожним працівником свого добробуту за рахунок особистого трудового вкладу, підприємництва та ділової активності
2.	державне соціальне забезпечення і допомога при втраті заробітку з будь-яких причин
3.	забезпечення оптимального і стабільного фінансування, державної підтримки розвитку соціальної сфери — освіти, науки, медицини, культури
4.	усі відповіді вірні

21. Модель соціального захисту в плановій економіці

1.	базується на ефективній системі соціального захисту, в основі якої лежать значні державні (понад 50 %) та недержавні кошти
2.	забезпечує високий рівень і якість життя основної частини населення, стимулює членів суспільства до самовдосконалення
3.	зорієнтована переважно на захист соціально вразливих верств населення
4.	політика заробітної платні спрямовується на загальну зайнятість населення

22. Соціальний захист працездатного населення здійснюється через

1.	визначення мінімальної заробітної платні, мінімальних споживчих бюджетів, прожиткового мінімуму
2.	створення державних і недержавних пенсійних фондів та фондів соціального захисту
3.	зміни умов оплати праці, розробки нової системи пенсійного забезпечення, допомоги, стипендій, окладів у бюджетних організаціях і установах та їх фінансове забезпечення
4.	усі відповіді вірні

23. Яке слово пропущене в реченні?

Економічний – передбачає значний вплив держави на соціально-економічний розвиток держави	(у бланку відповідей подати одним словом)
--	---

24. Яким сферам державного регулювання відповідають наведені пояснення?

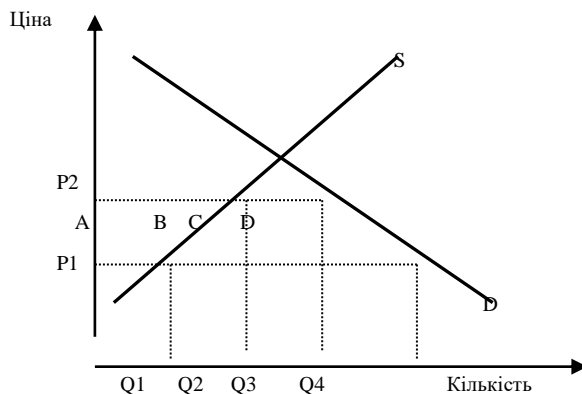
1. Державне регулювання АПК	А. реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики сільських територій
2. Державне регулювання інвестиційної діяльності АПК	В. вплив держави на соціально-економічний розвиток країни

3. Державне регулювання економіки	С. система заходів, інструментів, методів і засобів задля здійснення підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави, за допомогою яких держава впливає на діяльність суб'єктів господарювання і ринкову кон'юнктуру з метою створення нормальних умов для ефективного функціонування ринків с/г продукції
-----------------------------------	--

25. Як називається комплекс законів, постанов та інших нормативно-правових документів щодо регулювання аграрного сектору

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

26. Доходи, отримані державним бюджетом завдяки стягненню мита при імпорті продукції, репрезентує площа, позначена на рис. 3 як:

27. Зміст аграрної політики держави

1	приватизація об'єктів АПК
2	забезпечення умов для створення сучасних фінансово-економічних, правових та організаційно-інституційних відносин в агропромисловій сфері
3	інформаційне забезпечення пропаганди реформ
4	усі відповіді вірні

28. Як називається система соціально-економічних відносин, у якій домінують ринкові регулятори, а роль держави зведена до мінімуму:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

29. Як називається система правових, фінансових, економічних заходів, які здійснює держава з метою забезпечення відповідного життєвого рівня громадянам; підтримка найбільш вразливих верств населення від негативного впливу ринкових процесів:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

30. Як називається форма організації відносин між суб'єктами господарювання, що базується на принципах економічної свободи, вільної взаємодії попиту і пропозиції:

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словами)

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамен та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» затвердженого вченою радою НУБіП України 24 травня 2017 року, протокол № 11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29 травня 2020 р., протокол №10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма контролю, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння аспірантом програми навчальної дисципліни, педагогічної практики.

Аспіранти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 24.05.2017 р., протокол №11 із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України від 29 травня 2020 р., протокол №10.

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг аспіранта, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	зараховано
60-73	задовільно	зараховано
0-59	незадовільно	незараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}} \quad (2)$$

11. Методичне забезпечення

1. Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції: методичні вказівки із використання моделі часткової рівноваги «AGMEMOD» для підготовки здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня доктор філософії спеціальності 051 «Економіка». К.: НУБіП України. 47 с. Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/sayt_metod_2021_agmemod_dokt_filosofiyi.pdf.

12. Рекомендована література

1. Кирилов Ю.Є. Розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобалізації. Економіка АПК. 2016. № 5. 23 с.

2. Шайнер П. Зовнішні ринки та агропродовольчий сектор Польщі. Економіка АПК. 2016. № 1. 84 с.

3. Діброва А.Д., Одосій О.В. Основні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією. Економіка АПК. 2012. № 2. 95–102 с.
4. Вдовенко Н.М., Рибальченко К.О. Національна економіка України в умовах глобалізації: Кол. монографія. Розділ 9 “Інформаційне забезпечення прийняття рішень в умовах глобалізації економіки”, п. 9.3, К.: ДКС центр. 2015. 470 с. Інформаційне забезпечення системи прогнозних і програмних документів розвитку аквакультури в умовах глобальних трансформаційних процесів. 283–311 с.
5. Онегіна В.М., Шibaєва Н.В. Інституційна основа аграрної політики: українські реалії й досвід США та ЄС. Економіка АПК. 2016. № 1. 17 с.
6. Козак О.А., Грищенко О.Ю. Розвиток зернової галузі України на сучасному етапі. Економіка АПК. 2016. № 1. 38 с.
7. Юрченко А.Д. Державне регулювання аграрної сфери США. Економіка АПК. 2016. № 1. 92 с.
8. Кирилов Ю. Є. Формування ефективного організаційно-економічного механізму інвестування аграрного сектору економіки України. АгроСвіт. 2015. № 8. 18–24 с.
9. Єщенко П.С., Арсеєнко А.Г. Пошук нової парадигми розвитку економіки – категоричний імператив часу. Економічна теорія. 2012. № 4. 5 – 18 с.
10. Діброва А.Д., Діброва Л.В. Економічні наслідки та результати вступу України до СОТ для сільського господарства країни, споживачів продовольства й держави. Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі України, 2009. №3. 240–247 с.
11. Котовенко М.А. Інструменти регулювання аграрного ринку. Економіка та держава. 2007. № 10. 98-100 с.
12. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика. К. : Формат, 2008. 488 с.
13. Котовенко М.А. Державна підтримка різних форм господарювання на агропродовольчому ринку. Фінансовий механізм державного управління економікою України: зб. наук. праць Донецького державного університету управління. Т. VIII, вип. 85, (Серія “Державне управління”). Донецьк: ДонДУУб. 2007. 206-215 с.
14. Котовенко М.А. Чинники державного регулювання агропродовольчого ринку. Економіка та держава. 2007. № 9. 79-81с.